GROEPSVORMENDE ACTIVITEITEN

Na de schoolvakantie stroomt jouw klas weer vol. Soms is er iets veranderd in de groepssamenstelling, soms is deze hetzelfde gebleven. Eén ding is zeker: de leerlingen zijn terug na een zomer vol persoonlijke momenten waarin ze sprongen in hun ontwikkeling gemaakt hebben, waardoor er weer een nieuwe dynamiek in de klas ontstaat. Het is dan ook ieder jaar opnieuw belangrijk om te werken aan groepsvorming in de klas. In de eerste weken van het nieuwe schooljaar plan je dagelijks 2 tot 3 groepsvormende activiteiten. Dat klinkt veel, maar je hebt er tijd voor en het is écht nodig. Het is je fundament voor de rest van het jaar. In deze download helpen we je op weg met voorbeelden van groepsvormende activiteiten die je direct in kunt zetten in de klas én geven we je een AI prompt waardoor je zelf nog veel meer groepsvormende activiteiten kunt ontdekken.

OVEREENKOMSTEN

De kinderen krijgen opdracht om naar eigen inzicht groepjes op basis van een overeenkomst te formeren. De groep mag niet groter zijn dan 4 kinderen. Bijvoorbeeld uiterlijke kenmerken (blauwe broek, rood haar) of persoonlijke kenmerken (zelfde hobby, een huisdier).

FOTO OPDRACHT

Ga naar de fotogalerij op je smartphone of neem een foto mee van thuis. Kies een foto die iets zinvols zegt over jou. Loop rond en praat 1 minuut met iemand om elkaar je foto te laten zien en er iets over te vertellen. Gouden regel: een vraag gaat altijd boven een mening!

OP EEN LIJN

Vraag de kinderen om een lijn te maken op basis van hun lengte van groot naar klein. Daarna op basis van de namen in volgorde van het alfabet. Vervolgens vraag je ze om een lijn te maken op basis van hun verjaardag. Op deze manier kun je goed zien wie de dominante kinderen zijn en wie de meer passieve kinderen zijn. Soms laat bijvoorbeeld een lange jongen zich helemaal sturen, terwijl al lang en breed duidelijk is dat hij de langste is. Bespreek dit en leer hieruit door goed te observeren.

EXTRA OPDRACHT - OP EEN LIJN

Je kunt de grote groep/rij in stukken van ongeveer zeven kinderen knippen. Een groepje van zeven kinderen zet tegelijk een stap met het rechterbeen, zonder met elkaar te praten of elkaar een teken te geven. Dit zal een paar keer opnieuw moeten, want dit lukt alleen ze dichter tegen elkaar gaan staan. De volgende stap is dit te herhalen met de ogen dicht.

GROEPSVORMENDE ACTIVITEITEN

NAMENSLAG

De tikker met de opgerolde krant staat in het midden van de kring en probeert onverwacht iemand op zijn knie te tikken, maar zodra iemand de naam van een klasgenootje noemt, mag de tikker degene die hij oorspronkelijk wilde tikken met de krant niet meer tikken. Nu moet hij proberen degene te tikken wiens naam genoemd is. Als die weer een andere naam noemt, moet de tikker die snel proberen te tikken, etcetera. Dit is een goede de oefening om elkaars namen uit het hoofd te leren kennen. Vooral handig in niet al te grote groepen.

EEN DOOS VOL GEHEIMEN

Ieder kind levert iets in wat bij hem of haar hoort en echt iets over hem of haar vertelt. Het kan van alles zijn, het gaat erom dat het kind iets tastbaars inlevert. Bijvoorbeeld als je graag aan ballet doet, een oud balletschoentje. Laat niet iets inleveren wat ze in het dagelijks leven geregeld nodig hebben, want balletdansen op één blote voet is bepaald niet ideaal. Elke dag grabbelt de leerkracht een voorwerp uit de doos en bespreekt dit klassikaal, bijvoorbeeld in de kring. Degene van wie het voorwerp is mag dan vertellen waarom hij of zij dit gekozen heeft.

POSITIEVE EIGENSCHAPPEN

Ieder kind schrijft de eerste letter van de naam op een groot stuk papier. De groep krijgt drie minuten de tijd om samen een positieve eigenschap op te schrijven, met de beginletter van elke naam. Alle ontdekte eigenschappen kunnen in de gehele groep worden besproken.

TOREN BOUWEN

Geef groepjes kinderen papier, schaar en plakband en de opdracht om in 5 minuten de hoogste toren te bouwen. Hoe? Dat moeten ze zelf bedenken! Variant: Geeft helemaal geen materiaal. Of geef elk team een stapel plastic bekertjes en bordjes en doe een wedstrijdje wie het snelst een toren van alle bekertjes en bordjes kan bouwen. Het kunnen natuurlijk ook alleen bekertjes zijn of spelkaarten.

VAN BINNEN NAAR BUITEN

Alle kinderen staan hand in hand in een kring, met de gezichten naar binnen. Geef de volgende instructie: “Zorg dat jullie met de gezichten naar buiten komen te staan, zonder elkaars handen los te laten”. De oplossing: het lukt alleen als twee mensen die naast elkaar staan in de kring, met hun armen een ‘poort’ maken, waar de rest doorheen loopt.

GROEPSVORMENDE ACTIVITEITEN

LUCHTVERKEERSLEIDER

De kinderen zijn opgedeeld in tweetallen waarbij een de piloot is en de andere de luchtverkeersleider. De piloot doet net alsof hij een vliegtuig is door beide armen als vleugels te strekken. De luchtverkeersleider blijft op een plaats staan om aanwijzingen naar de piloot te roepen. De piloot heeft geen zicht (geblinddoekt of ogen dicht) en moet volledig vertrouwen op de aanwijzingen van de luchtverkeersleider om het vliegtuig door de ruimte te navigeren.

POTLOOD VERPLAATSEN

De kinderen moeten een potlood hooghouden tussen hun eigen wijsvinger en de wijsvinger van een klasgenootjes. Met het potlood tussen beide vingers leggen de kinderen een bepaalde afstand af. Deze activiteit kan ook met de hele klas gedaan worden. De kinderen staan dan in een kring waarbij er een potlood tussen alle kinderen in omhoog gehouden wordt. De hele groep probeert een rondje te gaan zonder dat de potloden vallen.

WELK DIER HOORT BIJ

Verzamel plaatjes van verschillende dieren. De kinderen kiezen een dier uit dat past bij de talenten van een ander. Zij geven de afbeelding aan een andere en lichten toe waarom dit dier past bij de kwaliteiten van de ander.

SAMEN TEKENEN

Er wordt een onderwerp besproken waar over wordt getekend. De leerlingen tekenen op één papier tegelijkertijd met één potlood. Er mag niet gesproken worden tijdens het tekenen. Reflectie: nadat de leerlingen hebben getekend, bespreek je hoe de samenwerking is verlopen. Hierbij kun je aan de volgende vragen denken: hoe kun je zonder te praten hetzelfde doen? Neem jij de leiding of volg je? Met wie kun je dit soort opdrachten goed? Welke leerlingen proberen om non-verbaal afspraken te maken? De vragen zijn uiteraard afhankelijk van de leeftijd van de leerlingen.

KOFFER VOL OPLOSSINGEN

Benodigdheden: koffer/kist/tas en voorwerpen (denk aan pleisters, lijm, touw, limonade, leesboek, papier, klok, enzovoort). Spel: je legt uit aan de klas dat je een koffer/kist/tas hebt met allerlei dingen waarmee je iemand mogelijk kunt helpen om een probleem op te lossen. Je vraagt de leerlingen welke voorwerpen zouden kunnen helpen bij een aantal problemen die je ze gaat voorleggen. De leerlingen mogen ook iets kiezen dat niet in de koffer zit. Kies als leerkracht problemen die aansluiten bij je klas, bijvoorbeeld: twee leerlingen hebben ruzie op het plein en ze zijn aan het vechten, een vriend voelt zich verdrietig, een kind in de klas wordt gepest, een kind in de klas is boos, een vriend is bang voor zijn spreekbeurt, enzovoort. Natuurlijk kun je ook de leerlingen vragen om een probleem te bedenken waar ze samen een oplossing voor hebben.

GROEPSVORMENDE ACTIVITEITEN

TALENTMUUR

Maak van een muur de talentenmuur van de klas. Dit wordt een verzamelplek van alle talenten in de klas en zo worden deze zichtbaar voor iedereen. Geef alle kinderen ter inspiratie een lijst met daarop verschillende talenten/kwaliteiten. Zorg ervoor dat er op die lijst ook vrije ruimte is om zelf iets in te vullen. Laat de kinderen eerst zelf aankruisen waar ze goed in zijn en daag ze uit daarna hun ouders en bv. een klasgenoot te vragen hetzelfde te doen. Sommige kinderen vinden het lastig om hun eigen talenten te zien en een ander vragen kan je helpen je eigen talenten te ontdekken.

COMPLIMENTENVEER

Spel: elke ochtend is de veer bij één van de leerlingen in het lade geplaatst. De locatie van de veer is geheim. Aan het begin van de dag mogen alle leerlingen controleren of zij de eigenaar van de veer zijn. Degene die de veer in zijn of haar lade heeft, probeert die dag zoveel mogelijk gemeende complimenten te geven aan andere leerlingen. Aan het eind van de dag proberen de leerlingen te raden wie de veer had.

DOBBELSPEL

Om de beurt rollen de leerlingen met een dobbelsteen. Het aantal ogen correspondeert met een vraag, bijvoorbeeld:

1. Waar kijk je dit schooljaar het meeste naar uit?
2. Wat vind je spannend dit jaar?
3. Wat wens je dit jaar voor de klas?
4. Waar wil je dit jaar graag beter in worden?
5. Op welke manier ben jij sinds de zomervakantie veranderd?
6. Bedenk vijf woorden die jou omschrijven.

NAMENSPEL MET WOL

Eén leerling heeft een bolletje wol vast en gooit het bolletje wol naar een andere leerling, terwijl hij de juiste naam roept. Ondertussen houdt de eerste speler het touw van het bolletje vast. Het bolletje wordt verder gegooid totdat alle spelers met elkaar verbonden zijn. Het lijkt nu wel een spinnenweb; ze zijn allemaal met elkaar verbonden. Hierna moet het bolletje wol weer opgewonden worden door precies in omgekeerde volgorde het bolletje terug te gooien en nu wel het touw los te laten.

IK ZOEK IEMAND DIE...

Geef elk kind een bingokaart. In elk vakje staat een omschrijving. De leerlingen lopen rond en stellen steeds één vraag aan de ander, bijvoorbeeld: speel jij een muziekinstrument? Zo ja, dan schrijft hij de naam van het betreffende kind op. Daarna zoekt hij iemand anders op. Je kunt het aantal vakjes aanpassen aan de groepsgrootte. Wie heeft er als eerste een rij vol/een kaart vol/de meeste in bv 10 minuten? Daarna kun je kort plenair enkele kinderen met hun talenten/eigenschappen in het zonnetje zetten.

GROEPSVORMENDE ACTIVITEITEN

SPECIAAL VOOR DE ONDERBOUW: DE 'WIE IS HET' SCHATKIST

Doel: elkaar beter leren kennen en ontdekken dat iedereen uniek én waardevol is.
Benodigdheden: een mooie (schat)kist of doos, een spiegel die op de bodem ligt, en een doek om de kist af te dekken.
Het spel: laat de kinderen in de kring zitten. Vertel een spannend verhaal: "Ik heb een schatkist meegenomen en er zit een heel bijzonder, uniek en prachtig wezen in. Er is er maar één van op de hele wereld!" Laat de kinderen om de beurt naar voren komen om heel voorzichtig in de kist te spieken (onder het doek door). Ze mogen nog niets verklappen aan de rest. Als ze in de spiegel kijken, zien ze natuurlijk zichzelf. Als iedereen is geweest, bespreek je dat iedereen in de klas die speciale schat is. Laat de kinderen daarna in duo's één ding over zichzelf vertellen wat ze leuk vinden om te doen.

De volgende drie activiteiten horen bij de focus op omgangsnormen en groepssfeer:

SAMEN DROMEN

Kies een 10-tal waarden uit die jij als leerkracht belangrijk vindt voor jouw groep. Maak drietallen en laat elk drietal 3 waarden kiezen. Geef elk groepje de ruimte om hun keuze te onderbouwen in de vorm van een presentatie. De drie meest gekozen waarden komen centraal te staan. Vragen ter ondersteuning: hoe ziet een ideale klas eruit? Wat willen wij met elkaar bereiken? Wanneer voelen wij ons prettig in de klas? Hoe willen wij als groep met elkaar omgaan? Hoe willen wij als groep zijn? Wat willen wij uitdragen?

WENSENBOOM

Maak een goede start voor de groepssfeer door het maken van een wensenboom. Houd een groepsgesprek over de wensen voor een fijne groespssfeer in de klas. Laat de leerlingen deze wensen opschrijven en hang ze in de wensenboom. Hier ga je naar de download wensenboom voor meer uitleg.

GROEPSVORMENDE ACTIVITEITEN

KRACHTEN EN DOELEN

Bespreek wat al goed gaat (wat zijn onze krachten) en waar kunnen we als groep nog aan werken? Stel samen met de leerlingen 3 gezamenlijke groepsdoelen op gericht op het leef- en/of leerklimaat. Hierbij staat de vraag centraal "Hoe willen wij met elkaar omgaan?" Het doel is om de betrokkenheid en inzet te vergroten. Tip: beschrijf het gewenste gedrag dat jullie graag willen zien. Maak doelen klein en concreet, zoals bijvoorbeeld: "We stellen vragen, zodat we elkaar kunnen helpen" of "We zijn stil als de ander praat".
Stel elke week een van deze doelen centraal om zoals hierboven de normen in te slijpen, in te oefenen en gewenst gedrag belonen. Gebruik bijvoorbeeld een bonenpot en doe voor elk gewenst gedrag dat je ziet en benoemt (zowel individueel, tweetallen of groepjes) een boon in de pot. Als de pot voor de helft gevuld is, verdient de groep een beloning. Iedereen heeft immers bijgedragen aan het vullen van de pot.

De volgende activiteiten hebben hetzelfde doel, maar hebben een spelvariant voor onderbouw, middenbouw en bovenbouw:

ZOMERVAKANTIESPEL (ONDERBOUW)

Laat de leerlingen in een kring zitten. Noem een kenmerk en geef de leerlingen de opdracht zoals:

- Sta op als je in de vakantie naar een ander land bent geweest.
- Sta op als je in de vakantie een ijsje gegeten hebt.
- Sta op als je in de vakantie buiten hebt gespeeld.
- Sta op als je in de vakantie hebt gezwommen.
- Sta op als je blij bent dat school weer begonnen is.

Begin met de opdracht: sta op. Als dit goed gaat, kun je de opdracht veranderen: spring in de lucht, draai een rondje, steek je hand op.

GROEPSVORMENDE ACTIVITEITEN

DE MENSELIJKE KNOOP (MIDDENBOUW)

De kinderen staan in een grote cirkel. De leerkracht noemt een stelling, bijvoorbeeld: “Ik hou van buiten spelen”, “Mijn lievelingseten is friet”, of “Ik heb een huisdier”. Iedereen voor wie dit geldt, loopt naar het midden van de cirkel en geeft de anderen die daar ook staan een high-five of een boks. Maak er daarna een actieve ‘web-activiteit’ van. Geef de kinderen de opdracht om kriskras door het lokaal te lopen. Als de leerkracht “Stop!” roept, pakken ze de hand van de persoon die het dichtst bij hen staat. Ze moeten nu binnen 1 minuut 3 dingen over elkaar te weten komen die ze allebei leuk vinden.

OVERSTEEKSPEL (BOVENBOUW)

Alle leerlingen starten achter de beginlijn. De leerkracht staat in het midden en noemt verschillende beweringen op. Dit begint heel laagdrempelig en kan daarna iets diepgaander worden. Voorbeelden:
“Steek over als je deze zomervakantie buiten Nederland bent geweest.”
“Steek over als je weleens zenuwachtig bent voor een toets.”
“Steek over als je weleens ruzie hebt met een broer of zus.”
“Steek over als je het soms spannend vindt om voor de groep te spreken.”
Als een bewering voor een leerling klopt, loopt hij/zij rustig naar de overkant. Halverwege staan ze stil en kijken ze even om zich heen: wie staat er nog meer? Bespreek kort na hoe het voelt om te zien dat je vaak niet de enige bent die ergens zo over denkt of zich zo voelt. Dit zorgt direct voor een enorme boost in het groepsgevoel en wederzijds respect.

Wil je meer groepsvormende activiteiten bedenken? Laat AI je dan helpen! Gebruik de volgende prompt:

Het is het begin van het schooljaar. Ik geef les aan groep *(vul in)*. Per dag wil ik met mijn klas 2 tot 3 groepvormende activiteiten doen. Ik geef les op *(vul dagen in)*. Het doel is om een veilige, positieve en betrokken groep te creëren waarin leerlingen zich prettig voelen en goed kunnen leren. De activiteiten moeten helpen om elkaar beter te leren kennen, vertrouwen op te bouwen en positief met elkaar samen te werken. Wil jij voor 6 weken lang een overzicht maken met groepsvormende activiteiten voor elke werkdag en een uitleg per activiteit geven?